

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΑΝΟΓΙΑΝΝΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2017-2018

Μελετήστε τις πηγές που ακολουθούν:

ΠΗΓΗ 1^η

Τη διττή διάσταση της ηρωίδας,την κίνησή της ανάμεσα στο φαίνεσθαι και στο είναι καταδεικνύει η ομώνυμη τραγωδία του Ευριπίδη.Η Ελένη δεν πήγε ποτέ στην Τροία.Απήχθη κατ' εντολήν της Ήρας από τον Ερμή και μεταφέρθηκε από τη Σπάρτη στην Αίγυπτο.Στην Τροία στάλθηκε το είδωλό της.Αυτό ήταν το λάφυρο της πολιορκίας για τον Μενέλαο,ο οποίος,επιστρέφοντας στην πατρίδα,θα βρεθεί ναυαγός στη χώρα του Πρωτέα,όπου θα συναντήσει την αληθινή Ελένη.

Η κίνηση της Ελένης στον θεατρικό χώρο είναι διπλή.Η ηρωίδα και το είδωλό της,το πραγματικό και το μη πραγματικό,βρίσκονται στην Αίγυπτο την ίδια χρονική στιγμή,δημιουργώντας σύγχυση,πλάνη και αυταπάτη στους ανθρώπους που θυσιάστηκαν υπερασπίζοντας την τιμή της.

Γυναίκα σαγηνευτική,η Ελένη εμπνέει έναν έρωτα καταστροφικό.Στο πρόσωπό της οι έννοιες της Ζωής-Έρωτα και του Θανάτου διαπλέκονται,σε σημείο που να αποτελούν η μία απαραίτητο συμπλήρωμα της άλλης.Οι άνδρες που υπήρξαν θύματα της γοητείας της Ελένης είτε έχασαν τη ζωή τους,όπως ο Πάρος,είτε βασανίστηκαν,όπως ο Μενέλαος.

Είναι η Ήρις που πραγματοποιεί τη θεϊκή βουλή,όπως η Πανδώρα,που κατασκευάστηκε από τους θεούς για να φέρει δυστυχία στους θνητούς.Όμοια με την Πανδώρα,η Ελένη είναι το «όμορφο κακό,η άλλη όψη ενός καλού»,ένας δόλος που εισάγει στον κόσμο κάτι το διφορούμενο,παραδίδοντας την ανθρώπινη ζωή στη μίξη και την αντίθεση.Εμπεριέχοντας συγχρόνως το ωραίο και το τρομακτικό,η Ελένη είναι ένα αλλόκοτο,ασυνήθιστο πρόσωπο,ένα τέρας (256,260),κάτι το θαυμαστό,εξωπραγματικό και φοβερό μαζί.

Στο πρότυπο ομορφιάς που εκφράζει το ξανθό χρώμα των μαλλιών της,ελλοχεύει η ιδέα ενός κάλλους που γεννά το φόνο,που σκορπά το θάνατο.Θύματα του κάλλους της δεν είναι μόνο οι Αχαιοί και οι Τρώες που ενεπλάκησαν σε μια ολέθρια σύρραξη (382-4),αλλά και η ίδια,που προσφέρθηκε ακούσια ως έπαθλο στον Πάρο και βρέθηκε να κατοικεί σε γη βαρβαρική,μισητή από τους Έλληνες (260-7,362-5).

Η ανέναη αμφίδρομη κίνηση που η Ελένη διαγράφει ανάμεσα στο φαίνεσθαι και στο είναι θέτει έναν επίκαιρο πάντα προβληματισμό για την αμφισημία του γίνεσθαι και την εύρεση της αλήθειας εντός του.Στον Ευριπίδη η εν λόγω αμφισημία αποδίδεται εύστοχα με την εικόνα του ειδώλου και την αντίθεση ανάμεσα στο όνομα και στο πράγμα.

*Το παιχνίδι του διπλού στην Ελένη του Ευριπίδη,Χ.Μπούσιου,
Δρ Φιλοσοφίας και Ψυχανάλυσης,Πάντειο Πανεπιστήμιο.*

ΠΗΓΗ 2^η –Ερμηνεία του ονόματος Ελένη

Υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές για την προέλευση του ονόματος Ελένη.Δύο από αυτές είναι: α) από τη ρίζα ελ – του ρήματος *αίρω* = κυριεύω,καταστρέφω,β) από το ουσιαστικό *έλένη* ή *έλάνη* = λαμπάδα,οπότε το Ελένη θα σήμαινε φως,λάμψη.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C112/347/2318,8865/>

ΠΗΓΗ 3^η -Επίθετα της Ελένης

✓ *έλανδρος*,ον,

A man-destroying,epith.of Helen,A.Ag.689 (lyr.).

✓ **ἐλέπολις**, poet. ἐλέπτολις, ι, εως,
A city-destroying, epith. of Helen, A.Ag. 689 (lyr.); of Iphigenia, E.IA1476 (lyr.), 1511 (lyr.); of Lamia, Com. Adesp. 303. **II fem. Subst., engine for sieges**, invented by Demetrius Poliorcetes, D.S. 20.48, Plu. Demetr. 21, Ph. Bel. 95.39, Vit. 10.16.4, etc.; ἄνευ μηχανῆς καὶ ἐ. Alciph. 3.45: pl., ἐ. μηχαναί D.H. 9.68. **2 metaph., of a person**, ἐ. τῆς Ἑλλάδος Hp. Ep. 11; also ἡ τῶν ἀνοσίων ἐ. τοῦτο (sc. πένθος) Ph. 2.191.

✓ **ἐλέναυς**, ἡ,

A ship-destroying, epith. of Helen, prob. for ἐλένας, A.Ag. 689 (lyr.).

<http://perseus.uchicago.edu/cgi-bin/philologic/getobject.pl?p.21:25.LSI>

ΠΗΓΗ 4^η - Πότε και πώς σχηματίζεται η σκιά;

Σκιά σχηματίζουν τα αδιαφανή σώματα όταν αυτά φωτίζονται από μια φωτεινή πηγή. Η σκιά ενός σώματος σχηματίζεται στις

Εικόνα 6.15

Η δημιουργία και το μέγεθος της σκιάς

Το ευθύγραμμο τμήμα ΑΓ είναι παράλληλο με το Α'Γ'. Σύμφωνα με το θεώρημα του Θαλή ισχύει $\frac{ΑΓ}{Α'Γ'} = \frac{ΟΓ}{Ο'Γ'}$. Δηλαδή τα μεγέθη της σκιάς και του αντικειμένου συνδέονται με τις αποστάσεις από τη φωτεινή πηγή του αντικειμένου και της επιφάνειας στην οποία σχηματίζεται η σκιά.

περιοχές εκείνες όπου δεν φθάνουν οι ακτίνες που προέρχονται από τη φωτεινή πηγή, γιατί στην πορεία τους παρεμβάλλεται το αδιαφανές σώμα. Το φως δεν «στρίβει» από τις γωνίες του αδιαφανούς σώματος. Η δημιουργία της σκιάς είναι αποτέλεσμα της ευθύγραμμης διάδοσης του φωτός. Η σκιά δημιουργείται από την έλλειψη φωτός, αλλά για τη δημιουργία της είναι αναγκαία η ύπαρξη φωτός και το αδιαφανές σώμα.

**ΦΥΣΙΚΗ, Γ' Γυμνασίου,
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6, ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ.**

ΠΗΓΗ 5^η

Τόμας Σ. Έλιοτ

Οι κούφιοι άνθρωποι

Είμαστε οι κούφιοι άνθρωποι
 είμαστε οι βαλασσωμένοι άνθρωποι
 σκύβοντας μαζί
 κεφαλοκαύκι άχυρο. Αλίμονο!
 Οι στεγνές φωνές μας, όταν
 ψιθυρίζουμε μαζί
 είναι ήσυχες και ανόητες

σαν άνεμος σε ξερό χορτάρι
ή πόδια ποντικών σε σπασμένο γυαλί
στο ξερό μας κελάρι.

Σχήμα χωρίς μορφή,σκιά χωρίς χρώμα
παραλυμένη δύναμη,χειρονομία χωρίς κίνηση.

Αυτοί που πέρασαν
με ολόσια μάτια,στου θανάτου το άλλο Βασίλειο
μας θυμούνται-αν καθόλου-όχι ως χαμένες
βίαιες ψυχές,μα μονάχα
ως κούφιους ανθρώπους
τους βαλσαμωμένους ανθρώπους....

III

«...αυτή είναι η νεκρή χώρα
αυτή είναι του κάκτου η χώρα
εδώ τα πέτρινα είδωλα
σηκώνονται,εδώ λαμβάνουν
την ικεσία ενός χεριού νεκρού ανθρώπου
κάτω από το σπίθισμα σβησμένου άστρου...

V

...Μεταξύ ιδέας
και πραγματικότητας
μεταξύ κίνησης
και δράσης
πέφτει η Σκιά

Γιατί δικό σου είναι το βασίλειο

Μεταξύ αντίληψης
και δημιουργίας
μεταξύ κίνησης
και απάντησης
πέφτει η Σκιά

Η ζωή είναι πολύ μακριά

Μεταξύ πόθου
και σπασμού
μεταξύ δύναμης
και ύπαρξης

μεταξύ ουσίας
και πτώσης
πέφτει η Σκιά

Γιατί δικό σου είναι το βασίλειο

γιατί δική σου είναι η ζωή
γιατί η ζωή είναι δική σου
δική σου
αυτός είναι ο τρόπος
που ο κόσμος τελειώνει
όχι με ένα πάταγο αλλά με ένα λυγμό».

*Τ.Σ.Έλιοτ,«Οι κούφιοι άνθρωποι»,σ.117,«Άπαντα ποιήματα»,
μτφ.Αριστοτέλης Νικολαΐδης,εκδόσεις Κέδρος.*

Με κεντρικό άξονα το Φως και το Σκοτάδι η Ελένη είναι η τραγική ηρωίδα που με τη διττή φύση της έρχεται να ευαισθητοποιήσει, να συγκινήσει, να αφυπνίσει, για όσα συμβαίνουν «μεταξύ ιδέας και πραγματικότητας, μεταξύ κίνησης και δράσης».

Ζωγραφίστε τη μορφή της Ελένης αποτυπώνοντας στο χαρτί ΚΑΙ τη σκιά της, μια σκιά που θα μας μεταφέρει, κατά κάποιο τρόπο, σε διαφορετικό σκηνικό χώρο.

Γιατί όπως εύστοχα υποστηρίζει η ποιήτρια Λιντζαροπούλου Μαρία, «η σκιά είναι αναιδής έτσι κι αλλιώς...Μας ακολουθεί απρόσκλητη ακόμη και υπό το ελάχιστο φως».